

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

**PROGRAM ORIENTUES PËR PROVIMIN E MATURËS SHTETËRORE
(Provim i detyruar për Arsmin Profesional)**

LËNDA

“GJUHË E HUAJ”

**VITI MËSIMOR 2018 – 2019
KORDINATORE:LUDMILLA STEFANI**

PËRMBAJTJA

I.	HYRJE.....	3
II.	UDHËZIME PRAKTIKE MBI PËRDORIMIN E PROGRAMIT	4
III.	STRUKTURA E TESTIT.....	5
IV.	REZULTATET E TË NXËNIT PËR SECILËN AFTËSI	5
V.	TIPET E USHTRIMEVE TË REKOMANDUARA	6
VI.	PËRMBAJTJA E PROGRAMIT.....	7

I. HYRJE

Programi orientues për përgatitjen e provimeve të maturës shtetërore për lëndën gjuhë e huaj në shkollat e Arsimit Profesional (AP) vjen si sintezë e njohurive dhe shprehive të fituara gjatë gjithë procesit mësimor në këtë lëndë.

Hartimi i këtij programi orientues është bazuar tërësisht në dokumentet kurrikulare për lëndën “Gjuhë e huaj” duke pasur parasysh zhvillimin e aftësive gjuhësore që do të testohen si dhe programet e viteve të mëparshme.

Ky program orientues synon:

- të ndihmojë nxënësit në përgatitjen e tyre për provimin e Maturës Shtetërore në lëndën gjuhë e huaj duke ju referuar referuar programit të gjuhës së huaj të parë , si edhe Kuadrit Europiane të Referencave për Gjuhët.
- të ndihmojë mësuesin e lëndës për t’u dhënë orientimet e duhura nxënësve dhe për të punuar për zbatimin e programit.
- vlerësimin e njëkohshëm të 2 aftësive kryesore (nga katër aftësi që ka gjuha e huaj) që përbëjnë dhe **dy konceptet bazë**, që janë të kuptuarit dhe të shprehurit me shkrim.
- të japë orientime për mësuesit hartues të testeve të provimit të maturës shtetërore për gjuhën e huaj të parë.
- vlerësimin e të kuptuarit dhe të shprehurit duke mbajtur parasysh formimin e njohurive dhe shprehive të domosdoshme gjuhësore..
- aftësinë për të përdorur formimin gjuhësor në mënyrë të pavarur, korrekte dhe të përshtatshme me situata komunikimi të dhëna.

Bazuar në udhëzimin e Ministrisë së Arsimit Sportit dhe Rinisë për zhvillimin e provimeve të Maturës Shtetërore, testi i gjuhës së huaj hartohet në përputhje me gjuhën, e cila në planin mësimor trajtohet si gjuhë e huaj e parë dhe niveli i njohurive synohet të jetë B1, sipas “Kuadrit të Përbashkët European i Referencave për Gjuhët”.

Më poshtë jepet përshkrimi i nivelit B1 i cili i referohet shkallës globale të “Kuadrit të Përbashkët European të Referencave për Gjuhët”.

Përdorues i pavarur	B1	<p><i>Nxënësi:</i></p> <p><i>Mund të kuptojë çështjet kryesore të një informacioni standard të qartë për çështje të njohura që hasen rregullisht në shkollë, punë, argëtim etj.</i></p> <p><i>Mund t'ia dalë në situata të shfaqura gjatë një udhëtimi në vende ku flitet gjuha që mëson.</i></p> <p><i>Mund të prodhojë material të thjeshtë për tema të njohura ose të një fushe të interesit personal.</i></p> <p><i>Mund të përshkruajë përvoja dhe ngjarje, ëndrra, shpresa dhe ambicje dhe shkurtimisht jep arsye dhe spjegime për opinionet dhe planet.</i></p>
----------------------------	----	--

II. UDHËZIME PRAKTIKE MBI PËRDORIMIN E PROGRAMIT

Për përdorimin e këtij programi mësuesi duhet të ketë parasysh specifikën e gjuhës së huaj, pasi nxënësi në provim do të përballet me pjesë të reja leximi, megjithëse tematika, gramatika dhe funksionet gjuhësore do të jenë po ato që ka studiuar ndër vite.

Kur flitet për tematikën kryesore në program, nxënësit duhet të kenë njohuri për temat që janë të përfshira në program nga **jeta e përditshme, bota e shkollës dhe e punës, jeta personale dhe shoqërore, bota rreth nesh, bota e komunikimit etj.**

Për sa i përket gramatikës, mësuesi duhet t'i përgatisë nxënësit që të jenë në gjendje të zgjidhin ushtrime mbi aspektet kryesore gramatikore të studjuara gjatë shkollimit dhe t'i përdorin ato në mënyrë të pavarur ose dhe në kontekst të një situatë të re.

Mësuesi duhet t'i vërë theksin anës praktike të trajtimit të strukturave gramatikore nëpërmjet ushtrimeve të shumëllojshme të dhëna në tekstin shkollor, fletoren e punës dhe më gjerë.

Funksionet gjuhësore duhet të trajtohen në mënyrë sa më të larmishme duke përdorur situata nga të gjitha fushat e jetës të cilat trajtohen në nivelin B1.

Për sa i përket të shkruarit, mësuesi duhet të ushtrojë nxënësit të jenë të aftë të përmbushin kërkesat e nivelit përkatës gjuhësor përmes të shkruarit të një letre/e-mail formale, eseje, raporti , prezantimi, përmbledhje artikujsh deri në argumentim materiali.

III. STRUKTURA E TESTIT

Testi i gjuhës së huaj ndërtohet mbi bazën e dy aftësive dhe vlerësimin e njëkohshëm të tyre që janë të kuptuarit dhe të shprehurit me shkrim.

Njohuritë gjuhësore që një nxënës duhet të zotërojë në përfundim të shkollës do të testohen sipas tabelës më poshtë:

Aftësitë gjuhësore që do të vlerësohen	Përqindja
Të lexuarit dhe të kuptuarit e një teksti të shkruar	50%
Përdorimi i drejtë i gjuhës (gramatika dhe leksiku)	28%
Të shkruarit	22%

IV. REZULTATET E TË NXËNIT PËR SECILËN AFTËSI

Të lexuarit dhe të kuptuarit e një teksti të shkruar
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• lexon artikuj dhe raporte të ndryshme që kanë lidhje me probleme dhe tema nga fusha e tij të interesit.• kupton pjesë letrare dhe jo-letrare bashkëkohore.• lexon dhe kupton një tekst relativisht shpejt si dhe kupton përmbajtjen dhe gjen thelbin e një informacioni, të një artikulli apo një reportazhi me tema nga fushat e tij të interesit.
<p>Përdorimi i drejtë i gjuhës</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• përcjell mesazhin me shkrim nëpërmjet strukturave të sakta gjuhësore dhe gramatikore dhe pa gabime ortografike;• përdor mjaftueshëm mirë një repertor të shprehjeve dhe frazave që bashkëngjiten me situata të parashikuara për të.• ka një gamë të mjaftueshme fjalori për tema lidhur me fushën e tij të interesit dhe tema të tjera të përgjithshme.• ndryshon formulimin e fjalive për të shmangur përsëritje të shpeshta, por mangësitë leksikore mund të shkaktojnë ende hezitime dhe përdorime të perifrazave.

<ul style="list-style-type: none"> • ka një kontroll të mirë mbi aspektin gramatikor; bën gabime të rastësishme dhe jo sistematike, bën rrallë gabime sintaksore duke e korrigjuar veten. • duke pasur një kontroll të mirë gramatikor, nuk bën gabime që të çojnë në keqkuptime.
Të shkruarit
<p>Nxënësi</p> <ul style="list-style-type: none"> • shkruan ese dhe raporte që zhvillojnë një argumentim në mënyrë metodike duke theksuar në mënyrë të përshtatshme pikat e rëndësishme dhe hollësitë e spikatura që e mbështesin atë. • vlerëson idetë e ndryshme ose zgjidhjet e një problemi. • paraqet argumentim pro ose kundër një pikpamjeje të caktuar duke spjeguar përparësitë ose problemet e opsioneve të ndryshme.

V. TIPET E USHTRIMEVE TË REKOMANDUARA

Të lexuarit dhe të kuptuarit e një teksti të shkruar
<p>Përshkrimi: Vlerësimi i kësaj aftësie do të bëhet mbi bazën e disa teksteve të panjohura me tema aktuale që lidhen me interesat e të rinjve mbi të cilat do të ndërtohen pyetje që do të testojnë aftësinë e nxënësit për të kuptuar një pjesë letrare ose jo letrare apo gjini tjetër e të shkruarit (reklama, informacione, letra, pjesë nga broshura të ndryshme turistike, etj.)</p> <p>Nxënësi duhet të jetë në gjendje të lexojë dhe të kuptojë në mënyrë të përgjithshme – dhe të detajuar informacionin e dhënë në pjesën e leximit, të mbledhë informacionet që i kërkohen rreth tekstit apo të japë një vlerësim ose opinionin e tij të mbështetur mbi fakte në pjesën që lexon.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • pyetje mbi idenë kryesore të tekstit • pyetje mbi kuptimin e përgjithshëm të tekstit • pyetje për të spjeguar shkakun e një ngjarjeje në tekst • pyetje mbi informacione specifike në tekst • pyetje mbi detaje të ndryshme që dalin në tekst • pyetje për gjetjen e kuptimit të fjalëve nga konteksti • plotësimi i vendeve bosh me informacionin e duhur • ushtrime me përgjigje <i>po/jo</i> • pyetje të hapura me përgjigje të shkurtër ose të strukturuar mirë. • ushtrime me disa alternativa (përzgjedhje e alternativës së saktë nga 4 alternativat) • vendosja e paragrafëve sipas rendit të duhur në renditjen e ngjarjeve

<ul style="list-style-type: none"> • pyetje për të gjetur nënkuptimin e një fjale ose shprehjeje
<p>Përdorimi i drejtë i gjuhës</p>
<p>Përshkrimi: Njohuritë kryesore që nxënësi ka marrë mbi përdorimin e gjuhës ndër vite, do të testohen përmes ushtrimeve që e shohin gramatikën dhe leksikun si pjesë të integruara në situata të gjuhës së përdorur; pra si një gjuhë funksionale.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ushtrime me plotësime hapësirash ku nxënësi duhet të vendosë fjalën ose njësinë e duhur gramatikore. (Ushtrimi ndërtohet mbi një tekst të shkurtër ose paragraf me një temë të caktuar; gramatika dhe leksiku ndërthuren bashkë në atë çka i kërkohet nxënësit të plotësojë.) • ushtrime me zgjedhje alternativash • ushtrime me plotësime vendesh bosh në dialogje me tema nga jeta e përditshme • ushtrime me plotësime hapësirash ku nxënësi duhet të vendosë fjalën ose njësinë e duhur gramatikore. (fjalët që duhet të vendosë nxënësi jepen në një listë. Nga kjo listë ai gjen fjalën ose njësinë e duhur gramatikore për të plotësuar tekstin apo paragrafin në mënyrë që ai të jetë i saktë.) • situata komunikimi me hapësira bosh të cilat duhet të plotësohen nga nxënësi me fjalët e tyre. Nxënësit do t'i duhet ta plotësojë situatën komunikative me fjalë ose struktura gjuhësore që mungojë duke e bërë atë të plotë e me kuptim.
<p>Të shkruarit</p>
<p>Përshkrimi: Nxënësi mund të prodhojë me shkrim një tekst të detajuar rreth temave me subjekte që lidhen me fushën e tij të interesit duke shpjeguar këndvështrimin e tij rreth temës dhe duke dhënë avantazhet dhe disavantazhet e opsioneve të ndryshme që ai rendit në këtë pjesë të shkruar.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ese • përmbledhje filmi, libri • artikull në gazetën e shkollës • shkrimi i një letre/email formal (aplikim, rekomandim, ankese etj)

VI. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Nxënësit në provim do të përballet me situata ose pjesë të reja leximi por *tematika*, *gramatika* dhe *funksionet gjuhësore* do të jenë ato që nxënësit kanë studiuar për këtë nivel gjuhe.

Tematikat me të cilat do ndeshen në provimin e maturës shtetërore do të përfshijë temat bazë sipas kurrikulës dhe “Kuardit Evropian të Referencave për Gjuhët”.

- **Jeta e përditshme** (*organizimi i një plani ditor dhe i kohës së studimit; kujtime të mrekullueshme- dita më e bukur e jetës sime; qëllimet afatshkurtër dhe afatgjatë; çfarë dua unë për të ardhmen time; etj.*)
- **Bota e shkollës dhe e punës** (*organizimi i një biznesi të vogël; shqetësimet e shoqërisë së sotme si papunësia etj; studimet dhe universitetet në vend dhe në botë; etj.*)
- **Jeta personale dhe shoqërore** (*shanse dhe të drejta të barabarta për gratë dhe burrat, të rinjtë dhe të rriturit; vendlindja; personalitete në shoqëri; etj.*)
- **Bota rreth nesh** (*arti në shekuj; e ardhmja, flora dhe fauna; historia e filmit; programet televizive; zakonet dhe traditat në vendet ku flitet gjuha që po mësohet; momente të rëndësishme të historisë botërore; personalitete në fusha të ndryshme të jetës; etj.*)
- **Bota e komunikimit** (*bota e teknologjisë; rrjetet sociale; të shkruarit e letrave formale dhe jo formale, ese; etj.*)

Gjuhë angleze
<ul style="list-style-type: none"> • Family and school life • arts(music, picture, sculpture, cinema, celebrities) • sports and entertainments • technology and communication • social networks • travelling and holidays • environmental issue, world issues • modern living, etc. • cultural and education exchanges • healthy eating and healthy attitudes
Gjuhë Frënge
<p>LE MONDE DU TRAVAIL</p> <ul style="list-style-type: none"> • mes projets d’avenir • les professions. <p>L’ÉCOLE ET L’ÉDUCATION</p> <ul style="list-style-type: none"> • les relations entre les professeurs et les étudiants • les activités scolaires: culturelles et sportives • les échanges scolaires; les jumelages. <p>LES VOYAGES</p>

- les voyages touristiques et les échanges
- les vacances en famille et avec les copains
- les transports.

L'ENVIRONNEMENT

- les paysages; la nature
- la pollution marine; la défense de la planète.

PRATIQUES CULTURELLES

- la vie quotidienne,
- le mode de vie
- les goûts et les préférences
- la mode, la musique etc.

LES RELATIONS INTERPERSONNELLES

- mes amis
- l'amour, la jalousie, la haine
- la surprise, l'indifférence
- les relations conflictuelles
- la force, la faiblesse,
- l'exploit et l'aventure.

CULTURE ET CIVILISATION

- la mode, la publicité
- littérature; la musique; la peinture; les vedettes
- les échanges culturels: les jumelages.

LES MOYENS DE COMMUNICATION

- les médias
- la presse
- la télévision
- le téléphone.

Gjuhë Italiane

- Identificare
- La famiglia
- La scuola e l'educazione
- Lavoro & Business
- Cultura, Civiltà`

- Scienze, Tecnologia
- Vacanze, Viaggi
- La salute
- Shopping
- Cibi e bevande
- Servizi pubblici
- Piante e Animali
- La natura

Gjuhë Gjermane

Erlebnisbereich ‘Ich als Person‘

- Persönliche Daten, (Lebenslauf)
- Aussehen und Geschmack
- Körper und Gesundheit
- Bekleidung
- Tagesablauf
- Freizeit und Hobbys
- Zukunft
- Abenteuer

Erlebnisbereich ‘Unmittelbare Umgebung’

- Familie, Freunde und Bekannte, Nachbarn
- Familie, Familienaufgaben - Rollenverteilung
- Familienfeste und Geschenke
- Essen und Trinken
- Gesundener Lebensstil und Gesellschaft
- Wohnung, Umzug und Einrichtung

Jugend und ihre Probleme

- Sport und Fitness
- Liebe und Liebeskummer
- Träume und Wünsche
- Auf dem Land /in der Stadt

Erlebnisbereich ‘Weitere Umgebung’

Fremd(e)

Integration

Emanzipation und Gleichberechtigung

Reisen, Reisegefühle, Reisepläne

- Urlaub, Natur und Landschaft
- Kommunikation
- Länder, Städte, Sprachen

Schule, Schulerfahrungen und Ausbildung

- Arbeitswelt und Karriere
- Beruf, Job und Praktikum
- Konsum und Warenwelt (Kundenwünsche)
- Mobilität
- Technik und Alltag

Vermitteltes Erlebnisbereich

Medien und Werbung

- Nachrichten und Berichte
- Landeskunde und interkulturelles Lernen
- Das eigene Land
- Deutschsprachige Länder
- Aus der Politik und Geschichte
- Wissenschaft und Forschung
- Literatur und Kunst
- Kultur und modernes Leben

Përdorimi i gjuhës do trajtojë gramatikën, leksikun dhe funksionet gjuhësore të Nivelit B1.

Funksionet gjuhësore duhet të trajtohen nëpërmjet ushtrimeve të ndërtuara si bashkëbisedime në situata të ndryshme të jetës së përditshme. Nxënësi duhet të jetë i përgatitur kryesisht për këto situata gjuhësore.

Gjuhë angleze

- Describing places
- Describing past experiences and storytelling
- Describing feelings, emotions, attitudes
- Expressing opinions

- Expressing agreement/ disagreement
- Talking about films and books

Gjuhë Frënge

- Demander et donner des explications, des informations
- Donner et demander un avis, une opinion
- P.ex. je pense que, je crois que, il me semble que?
- Exprimer son accord ou son désaccord
- P.ex. je suis d'accord , je ne partage pas votre avis
- Raconter un évènement, exprimer la durée d'une action
- P.ex. Depuis..., ça fait... il y a... etc.
- Décrire les personnes ou les circonstances d'un évènement
- Raconter des actions habituelles ou une suite d'évènements au passé (P.ex. d'habitude..., chaque matin + imparfait d'abord..., après..., à la fin... et.)
- Demander et donner des conseils ou des ordres
- P.ex. donne- lui son livre! Il ne fallait pas faire cela! Il faut que tu finisses vite!
- Exprimer la cause et la conséquence
- Indicatif...
- Exprimer l'opposition, la concession
- Exprimer le but (pour + inf..., pour que + subjonctif)
- Comparer, exprimer la ressemblance et la différence (c'est pareil, c'est tout à fait différent, ça change et.)
- Exprimer la condition et l'hypothèse
- Rapporter les paroles de quelqu'un.

Gjuhë Italiane

- Esprimere interessi
- Esprimere preferenze
- Permettere e proibire
- Dare e chiedere informazioni
- Esprimere opinioni
- Prendere decisioni
- Esprimere possibilita`, probabilita` e incertezza
- Confermare

Gjuhë Gjermane

- Eigene Meinungen äussern: meiner Meinung nach...; Ich bin mir sicher dass...; Ich würde sagen ...; usw.
- Vermutungen, Behauptungen formulieren: Ich behaupte...; Ich vermute...; Ich glaube...; Kann sein dass...; Wahrscheinlich...; usw.
- Sich pro und kontra äussern: Ich stimme zu; Ich bin dafür; Ich bin völlig dagegen. usw.
- Über eigene Erfahrungen berichten. Über Ereignisse in der Vergangenheit berichten.
- Die eigene Meinung sagen und Argumente für den eigenen Standpunkt nennen
- Ratschläge geben, um Rat bitten
- Gefallen, Missfallen ausdrücken.
- Vorschläge annehmen und ablehnen
- Gefühle ausdrücken, Wünsche äussern
- Informieren und nachfragen.
- Etwas begründen, etwas beurteilen, etwas bewerten, vergleichen, Verständnis zeigen, erstaunt oder kritisch reagieren.
- Ansichten begründen und verteidigen

Elementet dhe strukturat gramatikore

Për një komunikim të saktë nga ana gramatikore, sugjerohet të punohet në mënyrë të përqendruar mbi strukturat dhe çështjet gramatikore më të rëndësishme të trajtuara.

Gjuhë angleze

- W- and Yes/No Questions in present /past
- Complex question tags
- Past continuous
- Used to
- Would expressing habits in the past
- Past perfect
- Future time (will & going to)
- Future continuous
- Present perfect
- Present perfect vs. past simple

- Present perfect continuous
- Conditionals
- Zero, first and second conditional
- Phrasal Verbs
- Passives
- Simple passive
- Reported speech (range of tenses)
- Modals: Possibility
- Might, may, will, probably
- Must/can't (deduction)
- Modals: Obligation & Necessity
- Must/have to
- Ought to
- Need to
- Modals: Past
- Should have, might have/etc.
- Articles with countable and uncountable nouns
- Determiners
- Broad range (e.g. all the, most, both)
- Collocation of adjectives
- Adverbial phrases of time, place and frequency including word order
- Adjectives vs. adverbs
- Adverbial phrases of degree/extent, probability
- Comparative and superlative form of adverbs
- Broader range of intensifiers

Gjuhë Frënge

Les modes et les temps verbaux

- **L'indicatif des verbes réguliers , irréguliers et des verbes pronominaux**
- (Le présent , / l'imparfait/ le passé composé/ le plus-que-parfait)
- Le futur / le futur antérieur
- Le futur proche / Le passé récent
- Le participe passé et ses accords
- La concordance des temps de l'indicatif

Le conditionnel

- Le conditionnel présent

Le subjonctif

Le subjonctif présent

- La phrase passive et la phrase active
- Le gérondif
- L'impératif
- L'expression de la cause et de la conséquence
- L'expression du but
- L'expression de l'opposition et de la concession.
- Le discours direct / indirect (présent)

Les articulateurs

- Les articulateurs temporels.

Les pronoms et les articles

- Le complément d'objet direct/ indirect
- La place des pronoms: ex. Je le lui donnerai
- Les pronoms: y et en
- Les pronoms relatifs simples
- Les pronoms indéfinis
- Les pronoms et les adjectifs possessifs
- Les pronoms et les adjectifs démonstratifs
- La place, le nombre et le genre des adjectifs qualificatifs
- La nominalisation
- Les prépositions
- Les articles partitifs, définis, indéfinis, contractés

Gjuhë Italiane

- Tempi dell'indicativo (Passato prossimo, Futuro anteriore, Trapassato prossimo,
- Tempi del Congiuntivo
- Pronomi
- Forma passiva
- Condizionale composto
- Gradi dell'aggettivo
- Preposizioni articolate

- Avverbi
- Congiunzioni

Gjuhë Gjermane

- Verb: Präsens
- Perfekt, Präteritum
- Futur I, Plusquamperfekt
- Passiv
- Passiv mit Modalverben
- Konjunktiv II
- Die Umschreibung der K. II mit würde + Infinitiv
- Regelmässige, Unregelmässige Verben
- Trennbare Verben
- Modalverben
- Partizip I
- Unbestimmter, bestimmter Artikel, Negativartikel, Frageartikel
- Substantiv: Singular, Plural
- Deklination des Substantivs
- Genus der Nomen
- Zusammengesetzte Nomen
- Wortbildung
- Adjektiv :Adjektivdeklinaton und Graduierung
- Prädikativ, Attributives Adjektiv
- Adjektiv als Nomen, n- Deklination
- Infinitiv mit zu., statt zu +Infinitiv,ohne zu + Infinitiv
- Präpositionen mit Akkusativ, Dativ, Genitiv, Wechselpräpositionen
- Präpositionaladverbien
- Verben mit Reflexivpronomen
- Possessivartikel
- Demonstrativartikel: dieser, dieses, diese
- Indefinitpronomen
- Nebensätze: / Kausalsätze
- Temporale Nebensätze
- Konsekutivsätze/ Finalsätze/ Konzessivsätze

- Relativsatz/ Relativpronomen
- Vergleichsätze
- Temporal-Kausal-Modal-Lokalangaben
- Verben mit Präpositional-Ergänzungen
- Funktionsverb-Gefüge (Nomen- Verb- Verbindungen)
- Wortbildung: Substantive aus Verben
- Aufforderung und Imperativ
- Konjunktionen
- Direktionaladverbien
- Ordinalzahlen
- Satzklammer
- Zweiteilige Konnektoren
- Partikeln